



ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК: 378.147:004:37.091.12-051

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20473690>

Цифровізація та практико-зорієнтована підготовка майбутніх викладачів: роль асистентської практики у формуванні професійної компетентності та оцінювання її якості

Ручкіна Маріанна Миколаївна,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітнього менеджменту
та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
м. Одеса, вул. Старопортофранківська 26, 65000, Україна.

<https://orcid.org/0000-0002-7170-4078>

Долженков Олег Олександрович,

доктор політичних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту
та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
м. Одеса, вул. Старопортофранківська 26, 65000, Україна.

<https://orcid.org/0000-0002-7620-9535>

Черненко Наталія Миколаївна,

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього
менеджменту та публічного управління Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського», м. Одеса, вул. Старопортофранківська 26, 65000, Україна.

<https://orcid.org/0000-0003-2288-8824>



Бринза Ірина В'ячеславівна,

кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної та диференціальної психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
м. Одеса, вул. Старопортофранківська 26, 65000, Україна.

<https://orcid.org/0000-0001-7159-6639>

Сакалюк Оксана Олександрівна,

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, вул. Старопортофранківська 26, 65000, Україна.

<https://orcid.org/0000-0003-3465-2149>

Прийнято: 07.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

***Анотація:** У статті висвітлено актуальні підходи до організації виробничої (асистентської) практики здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти педагогічного спрямування в умовах трансформації сучасного освітнього середовища. Представлено практичний досвід реалізації асистентської практики як цілісного, поетапно структурованого процесу професійного становлення майбутнього викладача закладу вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Педагогіка. Управління закладом освіти».*

Визначено нормативно-правові та компетентнісні засади організації практичної підготовки, зокрема у контексті вимог професійного стандарту викладача закладу вищої освіти та сучасних тенденцій розвитку вищої освіти України. Розкрито структурно-змістові етапи асистентської практики, що забезпечують послідовну інтеграцію здобувачів у реальне освітнє середовище,



формування здатності до педагогічної, науково-методичної, організаційної та управлінської діяльності.

Обґрунтовано роль виробничої (асистентської) практики як системоутворювального компонента формування професійної кваліфікації майбутнього викладача, що забезпечує інтеграцію теоретичної підготовки з практичною діяльністю, розвиток рефлексивних умінь, професійної автономії та готовності до виконання трудових функцій. Акцентовано увагу на використанні сучасних цифрових технологій, інструментів забезпечення якості освіти, а також інтерактивних форм навчання у процесі практичної підготовки.

Визначено систему оцінювання результатів асистентської практики, що має інтегрований, компетентнісно орієнтований характер і забезпечує діагностику сформованості програмних результатів навчання та професійних компетентностей відповідно до трудових функцій викладача.

Доведено, що впровадження запропонованої моделі організації асистентської практики сприяє підвищенню якості професійної підготовки магістрів, формуванню їх готовності до ефективної діяльності у закладах вищої освіти та адаптації до викликів цифровізації й сучасних соціально-економічних умов.

Ключові слова: виробнича (асистентська) практика, професійна кваліфікація, майбутній викладач закладу вищої освіти, магістерський рівень, професійна компетентність, освітній процес, цифровізація освіти, практико-зорієнтоване навчання, педагогічна підготовка, система оцінювання, програмні результати навчання, професійний стандарт викладача.



Digitalization and practice-oriented training of future teachers: the role of assistant practice in the formation of professional competence and the assessment of its quality

Marianna Ruchkina

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Educational Management and Public Administration, South-Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky, Odessa, Staroportofrankivska st. 26, 65000, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-7170-4078>

Oleg Dolzhenkov,

Doctor of Political Science, Professor, Professor at the Department of Educational Management and Public Administration, South-Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky, Odessa, Staroportofrankivska st. 26, 65000, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-7620-9535>

Nataliia Chernenko,

Doctor of Pedagogy, Professor, Professor at the Department of Educational Management and Public Administration, South-Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky, Odessa, Staroportofrankivska st. 26, 65000, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-2288-8824>



Iryna Brynza,

Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, Associate Professor
at the Department of General and Differential Psychology, South-Ukrainian National
Pedagogical University named after K. D. Ushynsky,
Odessa, Staroportofrankivska st. 26, 65000, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-7159-6639>

Oksana Sakaliuk,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the
Department of Educational Management and Public Administration, South-Ukrainian
National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky,
Odessa, Staroportofrankivska st. 26, 65000, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-3465-2149>

Abstract: *The article highlights current approaches to organizing industrial (assistant) practice for students of the second (master's) level of higher education in the field of pedagogy within the context of the transformation of the modern educational environment. It presents practical experience in implementing assistant practice as a holistic, stage-structured process of professional development for a future higher education instructor within the educational and professional program "Pedagogy. Management of an Educational Institution."*

The regulatory, legal, and competency-based foundations of organizing practical training are defined, particularly in the context of the requirements of the professional standard for higher education instructors and contemporary trends in the development of higher education in Ukraine. The structural and content-based stages of assistant practice are revealed, ensuring the gradual integration of students into a real educational environment and the development of their capacity for pedagogical, scientific-methodological, organizational, and managerial activities.



The role of industrial (assistant) practice is substantiated as a system-forming component in shaping the professional qualifications of a future instructor, ensuring the integration of theoretical training with practical activity, as well as the development of reflective skills, professional autonomy, and readiness to perform job functions. Emphasis is placed on the use of modern digital technologies, quality assurance tools in education, and interactive teaching methods in the process of practical training.

A system for assessing the outcomes of assistant practice is defined, characterized by an integrated, competency-based approach that ensures the evaluation of the achievement of program learning outcomes and professional competencies in accordance with the job functions of an instructor.

It is demonstrated that the implementation of the proposed model for organizing assistant practice contributes to improving the quality of master's-level professional training, fostering readiness for effective work in higher education institutions, and supporting adaptation to the challenges of digitalization and contemporary socio-economic conditions.

Keywords: *assistant practice, industrial practice, professional qualification, future teacher of a higher education institution, master's level, professional competence, educational process, digitalization of education, practice-oriented learning, pedagogical training, assessment system, program learning outcomes, professional standard of a teacher.*

Постановка проблеми. Актуальність дослідження зумовлена трансформаційними процесами у системі вищої освіти України, що характеризуються переходом до компетентнісної, практико-зорієнтованої та сучасно адаптованої моделі підготовки фахівців відповідно до вимог роботодавців. Особливої значущості набуває проблема формування професійної кваліфікації майбутніх викладачів закладів вищої освіти, яка в



умовах цифровізації, воєнного стану та післявоєнного відновлення набуває комплексного, багатовимірного характеру.

У сучасних умовах професійна кваліфікація перестає бути лише результатом засвоєння теоретичних знань і розглядається як інтегрована характеристика, що включає педагогічні, методичні, дослідницькі, цифрові та управлінські компетентності, що зумовлює необхідність переосмислення ролі виробничої (асистентської) практики як провідного механізму професійної соціалізації здобувачів магістратури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Змістовому наповненню та методичним засадам організації різних видів практичної підготовки, упровадженню ефективних моделей підготовки майбутніх педагогів імплементуючи зарубіжний досвід приділяється у наукових дослідженнях Н. Лазаренка, В. Лугового, Н. Ничкало, Л. Лук'янової, С. Вітвицької, М. Вовк, С. Саломахи, О. Ліби, О. Хоми, М. Машовець, Н. Голоти, А. Карнаухової, І. Зязюна, Т. Пушкар'євої, С. Смолюк, О. Дубасенюк, О. Ярошинської та ін [1; 2; 6; 7; 8; 9; 12; 14; 15].

Питання організації практики на різних освітніх рівнях потребує подальшого ґрунтовного аналізу, оскільки наразі затверджено низку професійних стандартів, що вимагає оновлення її змісту, форм, методів і технологій відповідно до сучасних умов розвитку освіти.

Небезпідставно сучасні наукові розробки вчених [4; 3] дають можливість констатувати, що враховуючи сучасні виклики, підготовка магістрів повинна орієнтуватися на інтеграцію освітньої та професійної діяльності, розвиток адаптивності до кризових умов, цифрову трансформацію освіти та посилення практичної складової навчання [3; 4]. Водночас акцентується необхідність на формуванні готовності до виконання реальних трудових функцій викладача відповідно до затвердженого професійного стандарту (2024) [11].



Зауважимо, асистентська практика виступає не допоміжним елементом освітнього процесу, а системоутворювальним компонентом формування професійної кваліфікації, оскільки забезпечує інтеграцію теоретичної підготовки з реальними умовами педагогічної діяльності, розвиток рефлексії, управлінських рішень та професійної автономії майбутнього викладача.

Мета та завдання статті. Мета статті полягає у теоретико-методичному обґрунтуванні організації асистентської практики в умовах цифровізації вищої освіти як складника практико-зорієнтованої підготовки майбутніх викладачів, а також у визначенні її ролі у формуванні професійної компетентності та розробленні підходів до оцінювання якості її сформованості у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти педагогічного спрямування.

Задля досягнення мети вважаємо за доцільне розв'язання таких завдань:

- проаналізувати нормативно-правові та компетентнісні засади організації асистентської практики магістрів педагогічного профілю;
- розкрити структурно-змістові етапи виробничої (асистентської) практики як процесу формування професійної кваліфікації викладача ЗВО;
- обґрунтувати роль практики у формуванні педагогічної, методичної, наукової та управлінської компетентностей здобувачів освіти;
- визначити систему оцінювання результатів практики як механізм діагностики професійної готовності та сформованості трудових функцій викладача.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз нормативно-правової бази дає можливість констатувати, що відповідно до ст. 9. п. 7. Закону «Про вищу освіту» у межах освітньої програми можна передбачати можливість присвоєння додаткових декількох професійних кваліфікацій, що формуються за рахунок її вибіркових освітніх компонентів, водночас за результатами виконання освітньої програми може бути присвоєно не більше двох професійних кваліфікацій. Освітні програми, за якими передбачено присвоєння



професійних кваліфікацій, повинні забезпечити виконання вимог відповідних професійних стандартів [10].

Практична підготовка здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності А1 Освітні науки, ОПП «Педагогіка. Управління закладом освіти» здійснюється у межах наскрізної програми у форматі виробничої (асистентської) та переддипломної практик, які мають системний, поетапний та діяльнісно-зорієнтований характер, спрямована на формування професійної компетентності, здатності до педагогічної, науково-методичної та управлінської діяльності. Реалізація виробничої (асистентської) практики відбувається відповідно до календарно-тематичного плану у другому семестрі на першому курсі здобуття освіти, охоплює шість тижнів послідовної інтеграції здобувача у професійне освітнє середовище закладу вищої освіти.

Організація виробничої (асистентської) практики здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А1 «Освітні, педагогічні науки» ОПП «Педагогіка. Управління закладом освіти» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» здійснюється як цілісний, поетапно структурований процес професійного становлення майбутнього викладача закладу вищої освіти.

Зміст асистентської практики спрямований на формування здатності до реалізації основних трудових функцій викладача закладу вищої освіти – педагогічного працівника, зокрема: викладання та консультування, оцінювання результатів навчання, розроблення навчально-методичного забезпечення, організаційної діяльності та професійного розвитку [11].

На початковому етапі практики здобувачі освіти здійснюють організаційно-підготовчу діяльність, яка передбачає розробку індивідуального плану проходження асистентської практики та визначення переліку звітної документації, що підлягає щотижневому заповненню. Важливим компонентом є ознайомлення зі структурою освітнього процесу факультету або інституту, що



дозволяє сформувати цілісне уявлення про організацію освітньої діяльності в закладі вищої освіти. Здобувачі проводять аналіз нормативно-правових документів, які регламентують освітній процес, включаючи закони України, постанови Кабінету Міністрів та накази Міністерства освіти і науки, а також локальні акти закладу освіти. Паралельно здійснюється вивчення освітньо-професійних і робочих програм освітніх компонентів, що забезпечує розуміння логіки побудови змісту підготовки фахівців.

У Стратегії розвитку вищої освіти України на 2021–2031 роки визначено пріоритети модернізації вищої освіти, а саме: цифровізація освітнього процесу, підвищення якості освіти, компетентісна орієнтація підготовки фахівців та посилення практичної складової навчання. У документі акцентується необхідність інтеграції освіти, науки і практики, впровадження інноваційних освітніх технологій, а також створення ефективних систем внутрішнього і зовнішнього забезпечення якості освіти, включно з моніторингом результатів навчання та оцінюванням сформованих компетентностей [5].

Окрему увагу приділено відвідуванню та аналізу занять викладачів фахових дисциплін із акцентом на педагогічні підходи, методи навчання та організацію інклюзивного й безпечного освітнього середовища. Завершальним етапом першого тижня є розробка плану практичного заняття та участь у заходах професійного розвитку, що формують первинний рівень включення здобувача у викладацьку діяльність. Здобувачам освіти було запропоновано гостьову лекцію «Критичне мислення в академічному середовищі: від теорії до практики», спікером якої була засновниця та професор Інституту креативного мислення США «ОЗ КРЕДО» - Ольга Збарська.

Другий тиждень практики спрямований на поглиблення розуміння системи забезпечення якості освіти. Здобувачі беруть участь у семінарі Центру забезпечення якості освіти університету, ознайомлюються зі структурою та функціональними завданнями центру, а також з алгоритмами моніторингу



якості освітнього процесу. Особливе значення має опанування методики проведення опитувань здобувачів освіти щодо якості освітніх послуг та подальший аналіз отриманих результатів із розробкою аналітичної довідки і рекомендацій щодо вдосконалення освітнього процесу. Паралельно здобувачі вивчають механізми оцінювання якості викладання навчальних дисциплін та процедури формування вибіркової компоненти освітніх програм. У межах практичної діяльності передбачено проведення заняття та його самоаналіз, що дозволяє сформуванню рефлексивні вміння. Додатково здійснюється аналіз результатів навчання здобувачів освіти за семестр, на підставі якого моделюється управлінське рішення щодо підвищення якості освіти, а також розробляється інструментарій для виявлення освітніх потреб студентів. Здобувачам освіти пропонується взяти участь у гостьовій лекції «Удосконалення аналітичних навичок за допомогою методів, заснованих на доказах», після якої вони рефлексують і пропонують практичне застосування методів і прийомів у професійній діяльності, аргументуючи власну позицію.

Третій тиждень практики має науково-методичну спрямованість. Здобувачі ознайомлюються з науковою тематикою кафедри, її методичним забезпеченням, діяльністю наукових шкіл і гуртків, а також аналізують напрями наукової, навчальної та організаційної роботи викладачів. Важливим компонентом є участь у консультативній діяльності зі здобувачами освіти, що формує навички педагогічної комунікації. Здобувачі беруть участь у засіданні кафедри, що дозволяє ознайомитися з механізмами ухвалення колегіальних рішень в академічному середовищі. У межах практики здійснюється підготовка матеріалів для профорієнтаційної роботи та проведення відповідного заходу із застосуванням цифрових технологій та інтерактивного контенту. Окремим напрямом є збирання наукових джерел із використанням наукометричних баз даних для формування аналітичного огляду літератури. Здобувачам освіти надається можливість взяти участь у практикумі з креативного мислення за



авторською методикою Ольги Збарської, практично відпрацювати інноваційні методи розвитку типів мислення, застосовуючи різні інтерактивні прийоми та інструменти навчання.

На четвертому етапі практики акцент зміщується на викладацьку діяльність. Здобувачі розробляють план-конспект лекції-візуалізації із використанням цифрових платформ та проводять лекційне заняття з подальшим самоаналізом. Важливим компонентом є участь у засіданнях вченої ради інституту та університету, що дозволяє ознайомитися з системою стратегічного управління закладом вищої освіти. Паралельно здійснюється подальший збір матеріалів для магістерського дослідження з використанням наукометричних баз даних. Здобувачі також проводять критичний аналіз сучасних цифрових освітніх платформ (Coursera, Prometheus, Udemu та ін.), що сприяє формуванню навичок оцінювання якості освітнього контенту.

П'ятий тиждень практики спрямований на формування методичної компетентності. Здобувачі готують і проводять кураторську годину або виховний захід із використанням цифрових технологій та візуальних засобів навчання, після чого здійснюють його самоаналіз. Окрему увагу приділено розробці технологічної карти освітнього компоненту у силабусі, індивідуального навчально-дослідного завдання та критеріїв оцінювання. Також створюється підсумковий тест із використанням цифрових платформ Microsoft Forms або Google Forms. Здобувачі здійснюють консультаційну діяльність зі студентами щодо виконання самостійної роботи та ІНДЗ, а також продовжують формування наукової бази магістерського дослідження.

Завершальний етап практики – шостий тиждень, передбачає узагальнення результатів асистентської практики, де здобувачі аналізують виконані завдання, заповнюють щоденник, здійснюють систематизацію наукового матеріалу для магістерської роботи та готують аналітичний звіт із рекомендаціями щодо власного професійного розвитку. Фінальним етапом є підготовка



мультимедійної презентації для захисту результатів практики із застосуванням цифрових технологій. Завершується практика поданням повного пакета документації методисту кафедри у встановлені строки.

Система оцінювання результатів виробничої (асистентської) практики здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А1 «Освітньо-професійною програмою «Педагогіка. Управління закладом освіти» ґрунтується на компетентнісному підході та передбачає інтегровану діагностику сформованості програмних результатів навчання (ПРН) відповідно до трудових функцій професійного стандарту викладача закладу вищої освіти [11; 13].

Оцінювання має комплексний характер і охоплює взаємопов'язані блоки: навчальну діяльність, методичну, наукову, організаційну та рефлексію. Кожен вид діяльності співвідноситься з конкретними ПРН освітньої програми та дескрипторами професійного стандарту викладача закладу вищої освіти (трудовими функціями А, Б, В, С, Ж), що забезпечує об'єктивність та практико-зорієнтований характер оцінювання.

Навчальна діяльність є базовим компонентом формування викладацької компетентності та безпосередньо відображає здатність здобувача реалізовувати освітній процес у закладі вищої освіти, максимально можна набрати 25 балів. Так, розробка індивідуального плану практики оцінюється через ПРН 12 (забезпечувати особистісний професійний розвиток і планування власної роботи та часу) і співвідноситься з функціями А3.У1 (розробляти план практичної підготовки) та Ж1.У1 (визначати потреби власного професійного розвитку), що підтверджує здатність до самостійного планування освітньої траєкторії, оскільки під час практики магістранти не лише відвідують лекційні та практичні заняття викладачів, але і готують плани-конспекти лекцій-презентації та практичного заняття, реалізуючи їх.



Аналіз навчальних занять і освітнього середовища (ПРН 5 – організувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об’єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти, ПРН 3 – формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію; А1.У1 – обирати та застосовувати методи, технології та засоби (у т. ч. цифрові) викладання, А1.К2 – взаємодіяти зі здобувачами, А1.У4 – враховувати принципи інклюзивності у вищій освіті) дозволяє оцінити аналітичні, комунікативні та дидактичні компетентності здобувача як майбутнього викладача. Планування та проведення практичного заняття (ПРН 3; ПРН 8 – розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей; А1.У1; А1.У3 – залучати здобувачів ЗВО до активної участі в освітньому процесі; А1.К1 – доносити інформацію; А1.В2 – управляти груповою динамікою) демонструє рівень сформованості методичної та викладацької компетентності, а також здатність до професійної взаємодії. Самоаналіз проведених занять (ПРН 12; ПРН 11 – здійснювати аналітичну та консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук та освітнього менеджменту, А1.В3 – удосконалювати викладання) забезпечує оцінювання рефлексивної компетентності та здатності до професійного саморозвитку.

Методична складова спрямована на формування здатності до проектування освітнього процесу та створення навчально-методичного забезпечення, максимально можна набрати 20 балів. Аналіз освітньо-професійних програм (ПРН 5; ПРН 9 – здійснювати пошук необхідної



інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність; А1.31–А1.34) оцінює здатність до критичного аналізу освітніх документів і програмного забезпечення дисциплін. Розробка технологічної карти силабусу (ПРН 8; В2.У1 – упорядковувати зміст навчально-методичних матеріалів; В2.У2 – створювати навчально-методичні матеріали (у т. ч. з використанням цифрових засобів); А3.31 – вимоги до організації практичної підготовки) відображає рівень методичного проєктування освітнього контенту. Розробка ІНДЗ та критеріїв оцінювання (ПРН 5; Б2.У1 – організувати оцінювання результатів навчання; Б2.У3 – визначити рівень досягнень результатів навчання) засвідчує здатність до формування системи оцінювання навчальних досягнень. Створення тестових завдань у цифрових сервісах (ПРН 2 – використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності; Б2.У2 – проводити контрольні заходи) демонструє рівень цифрової компетентності викладача. Організація консультативної діяльності (ПРН 3; А2.31 – специфіка та тенденції консультування у вищій освіті; А2.У2 – обирати методи, технології та засоби (у т. ч. цифрові) консультування; А2.У4 – надавати рекомендації щодо навчання) та аналіз цифрових платформ (ПРН 2, 9; Ж1.31, Ж1.У1) відображають здатність до методичного супроводу освітнього процесу та професійного розвитку.

Наукова складова практики забезпечує формування дослідницької компетентності здобувача, максимально можна набрати 15 балів. Пошук і систематизація джерел у наукометричних базах (ПРН 9; Ж1.У1, А1.32 – актуальні наукові дослідження та сучасні практики) та підготовка огляду літератури оцінюється як здатність до академічного пошуку та критичного аналізу інформації. Аналіз наукового дискурсу та підготовка аналітичних матеріалів (ПРН 11; Ж1.У2 – реалізовувати власний професійний розвиток) демонструє рівень сформованості дослідницько-аналітичного мислення.



Підготовка тез (ПРН 3, 9; А1.К1) оцінює здатність до наукової комунікації; участь у науковій діяльності кафедри (ПРН 12; Ж1.31 – вимоги до професійної діяльності та професійного розвитку, А1.31) відображає включення здобувача у професійне наукове середовище.

Організаційний блок відображає здатність здобувача до управління освітнім процесом, максимально можна набрати – 15 балів. Ознайомлення зі структурою закладу (ПРН 12; А3.31) та нормативною документацією (ПРН 9; А1.33) формує розуміння організаційної системи ЗВО. Участь у професійних заходах (ПРН 3; Є1.У1 – розробляти матеріали до заходів) оцінює рівень залучення до академічного середовища. Розробка матеріалів профорієнтаційних заходів (ПРН 2, 3; Є1.У1) демонструє комунікативно-організаційні компетентності. Проведення заходів та самоаналіз (ПРН 11; Ж1.У1) забезпечують оцінку рефлексивної складової організаційної діяльності.

Рефлексивний блок забезпечує інтеграцію всіх видів діяльності та оцінку професійного розвитку здобувача, максимально – 10 балів. Ведення щоденника практики (ПРН 12; Ж1.У2) дозволяє оцінити системність професійної діяльності, відповідальність, але і оцінити проведені заходи, визначаючи його сильні сторони, труднощі та шляхи розвитку, констатуючи що саме необхідно вдосконалювати у подальшій педагогічній діяльності. Підготовка підсумкового звіту (ПРН 11; Ж1.У2) відображає здатність до аналітичного узагальнення результатів практики, які представлено наочно у презентації. Презентація результатів (ПРН 2, 3; А1.К1 – доносити результати; В1.К1 – взаємодіяти з колегами) демонструє рівень цифрової та комунікативної компетентності. Подання повного пакету документів (ПРН 12; А3.В1 – відповідати за дотримання вимог і процедур) засвідчує сформованість відповідальності та організаційної дисципліни.

Зауважимо, що система оцінювання виробничої (асистентської) практики є багатовимірною та інтегрованою, оскільки забезпечує одночасну діагностику:



досягнення програмних результатів навчання (ПРН); сформованості професійних трудових функцій викладача (А, Б, В, Є, Ж); рівня готовності до виконання реальної викладацької діяльності у закладі вищої освіти. Розроблена модель організації виробничої (асистентської) практики дозволяє розглядати практику не як формальний етап навчання, а як модель професійної діяльності викладача в умовах реального освітнього середовища.

Висновки й перспективи подальших розвідок. Підсумовуючи констатуємо, що асистентська практика здобувачів магістерського рівня є обов'язковим компонентом професійної підготовки, що має системний, поетапний і практико-зорієнтований характер та спрямована на формування педагогічних, науково-методичних і управлінських компетентностей майбутнього викладача закладу вищої освіти. Реалізація завдань календарного графіка забезпечує формування готовності майбутніх викладачів до виконання трудових функцій у закладах вищої освіти, розвитку їхньої професійної компетентності та здатності до ефективної діяльності в умовах сучасного освітнього середовища.

Система оцінювання результатів виробничої (асистентської) практики магістрантів ґрунтується на компетентнісному підході та має інтегрований, практико-зорієнтований характер, яка передбачає комплексну діагностику сформованості програмних результатів навчання відповідно до трудових функцій викладача закладу вищої освіти. Оцінювання охоплює взаємопов'язані блоки: навчальну, методичну, наукову, управлінську та організаційну діяльність, а також рефлексію, що сприяє забезпеченню цілісного оцінювання професійного становлення здобувача. Кожен вид діяльності співвідноситься з конкретними результатами навчання та вимогами професійного стандарту, що забезпечує об'єктивність і системність оцінювання.

Запропонована система дозволяє оцінити рівень сформованості компетентностей у майбутнього викладача: педагогічної, методичної,



дослідницької, організаційної, цифрової, рефлексивної та забезпечує визначення його готовності до виконання професійних функцій, сприяє розвитку здатності до саморозвитку, критичного аналізу власної діяльності та ефективної роботи в умовах сучасного освітнього середовища.

Для удосконалення асистентської практики рекомендуємо закладам вищої освіти посилити інтеграцію елементів внутрішньої системи забезпечення якості освіти у зміст асистентської практики, зокрема через участь магістрантів у моніторингу якості освітнього процесу, аналізі освітніх потреб здобувачів та розробленні рекомендацій щодо вдосконалення освітніх програм; розробити цифрові моделі супроводу асистентської практики, електронних портфоліо здобувачів та критеріїв оцінювання рівня сформованості професійної кваліфікації майбутнього викладача закладу вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Вітвицька С. С. Формування готовності магістрів освіти до науково-дослідницької діяльності у процесі вивчення педагогіки вищої школи. *Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2014. Вип. 46. С. 262–268. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpviknu_2014_46_41

2. Вовк М. П., Грищенко Ю. В., Соломаха С. О., Філіпчук Н. О. Теоретичні і методичні засади організації практики у закладах вищої педагогічної освіти: аналітичні матеріали / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. 2022. 278 с.

3. Горбатюк О., Поліщук С. Ризики та перспективи підготовки висококваліфікованих спеціалістів в закладах вищої освіти України в умовах війни. *Педагогічна освіта : теорія і практика*, 2024, Вип. 36. С. 219-235. DOI : <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2024-36-219-235>



4. Козир М. Сучасні тенденції підготовки магістрів освітньої галузі в умовах воєнного стану. *Педагогічна освіта : теорія і практика. Психологія. Педагогіка* № 44 (2). 2025 р. С.77-72 URL : https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/55881/1/Kozyr_PO_44_2_FPO_2025.pdf. DOI : <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2025.4410>

5. Концепція розвитку вищої освіти України на 2021–2031 роки. Київ : МОН України, 2021. 42 с.

6. Ліба О., Хома О. Практична підготовка майбутніх учителів початкової школи в контексті освітніх реформ. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021 р., № 75, Т. 2. URL : https://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/75/part_2/24.pdf

7. Машовець М., Голота Н., Карнаухова А. Сучасна модель практичної підготовки майбутніх педагогів. *Збірник наукових праць*. № 34 (2). 2020. С. 21-27. URL : https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/34876/1/Mashovets_M_A_Holota_N_M_Kharnaukhova_A_V_MMPTFT_PI_2021_files.pdf

8. Неперервна професійна освіта : проблеми, пошуки, перспективи : монографія / за ред І. А. Зязюна. Київ : Вид-во «Віпол», 2000. 636 с.

9. Педагогічне проектування в сучасній освіті : дидактичний і виховний аспект : колективна монографія / за заг. ред. Пушкарьової Т.О. Київ : ТОВ НВП «Росток А.В.Т.», 2021. 124 с.

10. Про вищу освіту : Закон України від 01 липня 2014 року № 1556-VII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

11. Професійний стандарт «Викладач закладу вищої освіти» : наказ Міністерства освіти і науки України від 16 жовтня 2024 року № 1466. URL : [file:///C:/Users/OxanaWork/Downloads/671b468b176c8465976827%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/OxanaWork/Downloads/671b468b176c8465976827%20(5).pdf)



12. Смолюк С. Підготовка майбутніх педагогів до проектування освітньо-розвивального середовища в початковій школі. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайнконференції «Підготовка майбутніх педагогів у контексті стандартизації початкової освіти». Бердянськ, 2017. С. 135–140.

13. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань «Освіта/Педагогіка» для другого (магістерського) рівня вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 11 травня 2021 року № 520. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>

14. Теорія і практика професійної майстерності в умовах цілежиттєвого навчання : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во Рута, 2016. 400 с.

15. Ярошинська О. Формування фахової компетентності майбутніх учителів початкової школи в умовах освітнього середовища професійної підготовки. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. 2013. Вип. 7. С. 235–237.